

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Štev. 248

V Ljubljani, v petek, 30. oktobra 1942-XXI

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Oredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 885

Uspešni obrambni boji pri El Alameinu Novi tanki in letala uničeni

Italijansko uradno vojno poročilo pravi:
V siloviti bitki, ki se kaže že 5 dni na fronti
pri El Alameinu, je prišlo tudi večeraj do ponovnih
močnih nasprotnikovih napadov, katerim so osne
sile dajale močan odpor.

V uspešnih strmovalskih polcih so oddelki
italijanskega in nemškega letalstva obstreljevali
s strojnimi in obmetavali z bombami zbirališča
čet in vozil na sovražnih postojankah.

Nemški letalci so sestrelili dve angleški letali,
dve drugi pa so zbile protiletalske baterije.

Letališči v Luccii in Ta Veneziji sta bili bom-
bardirani po osnem letalstvu. Eno letalo »Spittire-
se je vnelo zadeto po strelu nemškega lovca.

Oddelki štirimotornikov vrste »Liberator«, ki
je skušal napasti luko v Navarino, so naši »ovci
prestregli in ga prisilili, da je vrgel bombe v
morje. Eno sovražno letalo, ponovno zadeto, je
treščilo v plamenih na tla.

Knez Piemontski povišan v maršala Italije

Povišanje zaslužnih vojaških poveljnikov ob 20 letnici pohoda na Rim

Rim, 30. oktobra. s. Na dan dvajsetletnice po-
hoda na Rim je Vel. Kralj in Cesar podpisal
odlok, s katerim na Ducejev predlog povišuje v
maršala Italije kneza Piemontskega, poveljnika
južne armadne skupine in nadzornika pehote.

Bojevniki, ki so imeli prestolonaslednika za
poveljnika zahodne armadne skupine ob začetku
sedanje vojne in tisti, ki ga imajo zdaj za ljubljene-
ga zapovednika, bodo z upravičenim ponosom
zvedeli za visoko priznanje, dano prejšnjemu
knezu.

Zahodno od Tereka so nemške čete zavzele mesto Nalčik

Sovjetski napadi na zahodnem Kavkazu zavrženi — V Stalingradu
zavzete nove industrijske naprave — Hudi obrambni boji v Egiptu
Angleži spričo hrabrosti osnih čet nimajo uspehov

Hitlerjev glavni stan, 30. oktobra. Nemško
vrhovno poveljstvo je večeraj objavilo tole uradno
vojno poročilo:

Na zapadnem Kavkazu so nemške čete ob
uspešni letalski podpori odbile trdovratne sovjetske
napade na gorske postojanke, ki so bile zavze-
le v prejšnjih dneh. Hrvatski letalci so sestrelili
6 sovjetskih letal, dočim so sami izgubili eno
letalo.

Zahodno od Tereka so romunske planinske
čete skupaj z nemškimi planinskimi lovskimi od-
delki v naskoku zavzele po sovjetskih četah moč-
no branjeno in močno utrjeno mesto Nalčik. Se-
noverozahodno od Nalčika obkoljene sovjetske čete
so bile uničene ali zajete. S tem je bilo v štirih
dneh boja uničenih več sovjetskih divizij, zajetih
dosedaj nad 7000 ujetnikov in zaplenjenih ali uni-
čenih 66 topov, 38 oklepnikov, kakor tudi mnogo
druga dragocenega vojnega blaga.

V Stalingradu so nemške čete odbile več so-
vjetskih protinapadov in so nato zavzele nadaljnje
industrijske naprave in hišne bloke. Sovjetski
protinapadi južno od mesta, ki so bili podvzeti z
močnimi silami in močno podporo oklepnikov, so
se zopet kakor vedno z velikimi izgubami za so-
vjetske sile izjalovili. Nemško letalstvo je podnevi,
kakor tudi ponoči napadalo sovjetske postojanke,
topniške postojanke in prevoze v Stalingradu.

V severozahodnem delu Kaspijskega jezera
sta bili potopljeni dve trgovski ladji s skupno
3.000 tonami, dve petrolejski in 5 drugih ladij pa
je bilo zažganih ali močno poškodovanih.
Večeraj je sovjetsko letalstvo izgubilo 14 letal.
Pogrešajo 2 nemški letali.

Nemški uspehi in načrti v zasedeni Poljski

Berlin, 30. oktobra. s. V razglasu, ki je bil
izdan za triletnico ustanovitve generalnega gu-
bernija, skrojenega iz poljskih ozemelj po Hitler-
jevi volji, našteva generalni guverner minister
Frank uspehe, ki jih je nemška uprava dosegla
v treh letih z izvajanjem pomembnih javnih del,
zraven pa ustalila razmere v državi, katere delom
je usojeno, da bodo ostali povezani z Veliko Nem-
čijo. Najprej je Frank izrazil zahvalo svojim so-
delavcem in nemškemu prebivalstvu, ki je pokazalo
veliko disciplino, nato pa izrazil tudi priznanje
za zvestobo, ki jo je pokazalo tako poljsko, kakor

tudi ukrajinsko prebivalstvo, posebno pa delav-
stvo v velikih tovarnah, kjer so se delovni pogoji
močno izboljšali. Krajevni tisk se ob tej priliki
bavi z uradnim načrtom, ki ga je objavil generalni
guverner, čes da bo gubernij dobil spet nazaj
svoje poprejšnje poljedelsko obsele. V ta namen
je treba pričakovati temeljite agrarne reforme že
v najkrajšem času. Uvidevajoč zemljepisni položaj
gubernija, ki leži eredi med zahodom in vzhodom,
so nemške oblasti zlasti poudarile skrb vsem pro-
metnim zvezam in so izkoristile vse železniške
in rečne zveze.

Rusijo čaka zelo huda zima

Na vseh koncih in krajih ji grozi pomanjkanje kakor v zimi leta 1917

Stockholm, 30. oktobra. s. V listu »Allehanda«
je poznavelec ruskih razmer objavil članek, v ka-
terem napoveduje Rusiji žalostno zimo, ki jo bo
morala preleteti v bedi, mrazu in lakoti. Vse de-
žele se bodo morale bolj ali manj boriti s težava-
mi četrte vojne zime, pravi pisec, a najbolj bo
trpela Sovjetska zveza. Izgubila je največje pre-
mogovnike, ki so bili na njenem ozemlju in so
zdej v nemških rokah. Zato se bo morala lotiti
manj izdatnih rudnikov v Aziji, kjer so naprave
za kopanje premoga še zelo preproste, pridobi-
vanje pa hudo klavirno. Prav verjetno je, da bo
Rusijo mučila zima, ki se bo dala zaradi hudih
težav in velikega pomanjkanja primerjati le s stra-

hotno zimo v ruski državljanski vojni pred pet-
indvajsetimi leti.

Sovjetske oblasti so že izdale zelo hude od-
redbe, po katerih bo uporaba premoga omejena
le za potrebe sovjetskih oboroženih sil in vojnih
industrijskih. V sovjetski tekstilni industriji bodo ku-
rili samo z drvmi in šoto; zato so po vsej sovjetski
Rusiji začeli z živahno propagando, naj civilno
prebivalstvo pomaga nabirati to kurivo. Z žalostjo
se Rusi spominjajo zime l. 1917, ko so morali ku-
riti s pohištvom, slikami in knjigami, da ne bi v
stanovanjih pozebli.

Zaradi pomanjkanja premoga bodo seveda na-
stopile tudi hude težave v prometu in pri pre-

Zaključne slovesnosti za dvajsetletnico pohoda na Rim

Slovesno snemanje fašistovskih zastav v Beneški palači — Mussolinijeva zahvala Hitlerju
Čestitke senata in japonske vlade

Rim, 30. oktobra. s. Snoči ob 18 so zna-
menja stranke, izobešena na zgodovinskem bal-
konu Beneške palače za dvajsetletnico po-
hoda na Rim odnesli v liktorski dom. Slavne
zastave je pozdravilo prednošano trobentanje,
nato so jih sneli z balkona in jih odnesli v
Beneško palačo med dvema gostima vrstama
ljudstva, ki je pozdravljalo po rimsko. Pred
njimi je šla godba milice, za njo oddelki mi-
lice, skvadristi izpred pohoda na Rim ter go-
sta vrsta organizirancev GIL-a. Oboroženi od-
delki so pozdravili z orožjem. Nato so zna-
menja nadaljevala pot do liktorske palače in
so bila povsod deležna spoštljivega pozdrav-
ljanja meščanov. Na Beneškem trgu je mno-
žica Duceju priredila navdušeno manifestaci-
jo vere.

Rim, 30. oktobra. s. Na Hitlerjevo posla-
nico je Duce odgovoril takole:

»Zelo pristrčno se Vam, Führer, zahvalju-
jem za Vaše sporočilo, za to, da ste poslali za-
stopstvo, ki ga vodi dr. Ley in za živo sodelo-

vanje narodno socialistične Nemčije pri slavnostih
za prvo dvajsetletnico fašistovske vladavine.

V tem precej dolgem in važnem zgodovinskem
razdobju je fašistovska vlada skušala rešiti temeljna
vprašanja italijanskega ljudstva, to je doseči po mirni
in tvorni poti zanj pravico do življenja, toda vselej in
povsod je našel na brezpogojno sovražnost starih bo-
gataških držav sovražnost, ki se je sprostila v obleganje
po zvezi narodov. Od tega trenutka je bilo vsem jasno,
da se morata najini revoluciji strniti v bratski pogodbi o
vzajemnosti v miru in v vojni ter sprejeti izzivanje
starega sveta.

Tako naša naroda in naši vojski združeni z
narodnimi vojskami držav trojne zveze, skupaj
korakata in se skupaj borita.

Ni dvoma, da je svetu, ki zastopa preteklost,
usojen zaton in da bo zmaga poplačala naše žrtve in
v tej dogmatični gotovosti vam, Führer, pošiljam
kar najbolj tovariške pozdrave.

Mussolini.

Tokio, 30. oktobra. s. Ob dvajsetletnici po-
hoda na Rim sta japonski ministrski predsednik
general Tojo in zunanji minister Tani poslali Duceju
ter italijanskemu zunanjemu ministru pozdravni
brzojavki. Poslanica predsednika japonske vlade pravi:

»Ob dvajsetletnici pohoda na Rim ne morem
skrivati svojega občudovanja za številne velike
stvaritve, ki jih je fašistovska Italija dopolnila v
teh dvajsetih letih, in hkratu želim fašistovski Italiji
nadaljnega razvoja. Iz-

koristam to priliko za poviševanje tedne volje
Italije, Japonske in Nemčije, da bodo strle
skupnega sovražnika in po utrjeni vzajemnosti
med tremi narodi uvedle na svetovno red. Po-
šiljam svoje čestitke vam, Ekselenca, in vsemu
italijanskemu narodu.

Poslanica japonskega zunanjega ministra pravi:

»Ob dvajsetletnici pohoda na Rim vam, Ekselenca,
pošiljam svoje čestitke ter poudarjam, da je
diplomatska politika fašistovske Italije imela vedno
namen zagotoviti svetovni mir na temelju pravičnosti.
Pri tej priliki še enkrat poudarjam neomajno voljo
Italije, Japonske in Nemčije, da bodo sedanje trdno
sodelovanje še ojačile, da dosežejo skupni cilj.«

Rim, 30. oktobra. s. Duce je dobil naslednji
brzojavki:

Senat, zvesta in zavedna priča čudovitega dela,
ki ste ga storili, da bi italijansko ljudstvo utrdili za
najhujše preskušnje in ga storili vrednega, da zmaga
v najpravičnejši izmed vseh vojn, kar se jih je kdaj
bilo, Vam Duce, ob dvajsetletnici pohoda na Rim, pošilja navdušen
pozdrav vere v usodo fašistovske Italije in v
zmagoslavje vzorov revolucije črnih srajc.

Suardo, predsednik senata.

Ob začetku drugega dvajsetletja fašistovske
četja, ki zagotavlja narodu nova slavna uveljavljanja
in zmage, pošilja Italijanska akademija svojemu
ustanovniku najtoplejša vosečila v nespremenljivi
globoki vdanosti in veri.

Federzoni.

Zastopstvo nemške narodnosocialistične stranke pri Duceju

Rim, 29. oktobra. s. Kmalu po svojem prihodu
v Rim je bilo pri Duceju sprejeto odposlanstvo
nemške narodno socialistične stranke, katere vodja
je dr. Ley, člana pa med drugim mladinski voditelj
Axmann in študentski vodja Scheel. Nemško
odposlanstvo je spremljal tajnik Vidussi in družbi
podpoveljnika GIL-a Bonamicija, in podtajnika
Gufa D'Esteja. Navzoč je bil tudi nemski veleposlanik
von Mackensen. Najprej je Duce sprejel dr. Leya,
kateri mu je izročil posebno Hitlerjevo poslanico,
nato pa se ostale člane odposlanskega. Dr. Ley je
dejal, da prinaša tudi pozdrave nemškega delavstva
in vojaštva, ki se doma in zunaj rama ob rami s
proletarskim ljudstvom in italijanskimi vojniki
borita v sedanji vojni. Poudaril je dalje idejno
sorodnost med fašističnim in narodnosocialističnim
gibanjem in da so v Nemčiji v Ducejevem delu
vedno gledali simbol bojnega duha. Nemčija
občuduje italijanskega duha, ki je znal zmerom
odločno in neupogljivo voditi borbo za svo-

je ideale. Nemčija tudi ve, da bo zmaga ovenčala
skupne napore sil Osi in s tem zagotovila boljše
usodo in medsebojno sodelovanje. Ob naroda sta
mlada in se borita v enakih okoliščinah s sovraž-
niki, ki jima mečejo pod noge polena. Tako se je
rodilo prijateljstvo, ki se ne boji ovir.

V odgovoru na pozdrav se je Duce spominjal
dogodkov v preteklih dvajsetih letih. Sedaj se kaže
ostra borba proti boljševizmu, bogatstvu in judovstvu.
V tem času je morala Italija poseči v tri vojne,
najprej v Abesiniji, kjer se je bila prav za prav
za Anglijo, nato v špansko državljansko vojno,
kjer se je prvič rama ob rami borila skupaj z nem-
škimi vojniki, kar je imelo za posledico strle boljševizma
in končno v tretjo, to je sedanjo vojno, katero je
italijanski narod sklenil prav do konca, in ta konec
se imenuje zmaga. V zadnjih treh letih vojne se je
utrdilo tovarištvo med italijanskimi in nemškimi
vojniki, kar je najboljše jamstvo za bodočnost
obeh narodov. Potem je zaprosil dr. Leya, naj se
zahvali Hitlerju, da je poslal posebno odposlanstvo
k proslavi.

Duce se je potem prijazno razgovarjal s člani
nemškega odposlanskega. Ko so gostje odhajali iz
Beneške palače, jih je zunaj pozdravila velika
množica.

Vesti 30. oktobra

Zaradi štednje s papirjem, cinkom in svincom
bodo sedaj izhajali ameriški listi z manjšim
številom strani in to po nalogu ministra za
vojno izdelavo Nelsona.

Ameriški delavci delajo mnogo počasneje kot
angleški delavci, je dejal predsednik angleškega
delavskega metalurškega sindikata, ko je obiskal
tovarne v Clevelandu.

Večeraj je praznovala vsa Španija deveto obletnico
Falange, ki je bila ustanovljena 29. oktobra
1935. leta.

Na zdravstveni konferenci v Chicagu je dejal
admiral Brandy, da je Amerika zaradi nesreč
pri delu, zaradi štrajka, zaradi težkoč v prevozu
in zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in zaradi
bolezni izgubila zelo mnogo delovnih ur. V teh
izgubljenih dneh bi lahko naredili 45 novih ladij ali
750 lovskih letal.

Močan orkan je povzročil v Marseillen veliko
škodo in dosti človeških žrtev. Voda je podrla
nasipe in poplavlila mnogo stanovanj.

Zaradi velike nevihte in vetra, ki je divjal s
hitrostjo nad 100 kilometrov na uro, je bilo v
lisbonski luki potopljenih več bark, med njimi
ena, ki je vozila 600 vreč sladkorja.

Iz Kopenhagena poročajo, da je stanje kralja
Kristijana zadovoljivo in da se njegovo zdravje
boljša.

Vtisi Rooseveltove žene o bombardiranju Londona

Lizbona, 28. oktobra. s. Angleški tisk je
začel objavljati članke iz vrste »Moja dan«, ki
jih je gospa Rooseveltova prodala angleškemu
listu. V prvem članku pripoveduje, kaj je vse
videla in dela precej značilne ugotovitve. Po-
udaria, da je sicer videla slike požarov in uni-
čenosti, ki so jih v londonski trgovski četrti
povzročila nemška bombardiranja, a nikdar ne
bi bila pričakovala, da so uničeni predeli tako
ogromni. Prizna, da jo je presenetila nezdravost
in neudobnost protiletalskih zavetišč in se sprašuje
kako so tisoči ljudi mogli živeti cele dneve v
tako slabo zračenih in tako slabo oskrbljenih
prostorih, ne da bi se bile razširile hude
nalezljive bolezni.

Tretjega novembra bodo po vsej Grčiji ob treh
zjutraj pomaknili uro za eno uro nazaj.

Poslanice oboroženih sil Vis. komisarju ob 20 letnici

Ljubljana, 29. oktobra.

Ob priliki dvajsetletnice pohoda na Rim so dospeli Visokemu komisarju naslednje poslanice: Od generala poveljnika divizije »Sonzor«: »Divizija »Sonzor«, katere pehotni polki po svojih slavni vojnih doživetjih, slavijo praznik svojega zbora 28. oktobra ob obletnici pohoda na Rim, ki povišuje duševno moč fašizma, ki je priznana v dvajsetih letih bojev in slave ter se more enačiti le s slavo rimskega imperija, s ponosom pozdravlja slavne znake legij, na katere so navezani vsi dogodki revolucije in domovine v orožju.«

Od poveljnika 25. pehotnega polka:

»Spominjajoč se junaških dejanj pri

Santa Lucia di Piave, »modri« pšči 23. polka »Coma« strnjeni okoli svoje raztrgane slavne zastave izražajo željo zopet mir ter plodovito delo v vaši pokrajini.«

Od generala poveljnika divizije »Alpski lovci«:

»Alpski lovci«, ki se nahajajo za dvajsetletnico v neposrednem boju proti boljševizmu zmagu, vam preko mene izražajo svojo vero v varno bodočnost fašistovske domovine.«

Ekscelencija Grazioli je odgovoril trem poveljnikom ter je poslal njim, častnikom in vojakom svoj prijateljski pozdrav in vročo željo v gotovost zmage.

Izmenjava čestitk predstavnikov stranke in oborožene sile v Ljubljanski pokrajini ob 20letnici pohoda na Rim

Poslanica zveznega tajnika vrhovnemu poveljniku oboroženih sil Slovenije in Dalmacije

Ob priliki 20 letnice pohoda na Rim je zvezni tajnik poslal Eksc. Roatti, vrhovnemu poveljniku oboroženih sil Slovenije in Dalmacije, naslednji tovariški pozdrav črnih srajc Ljubljanske pokrajine, vrlim vojakom, ki delujejo v novih italijanskih deželah: »Ob zori tretjega desetletja fašistične dobe pošiljajo črne srajce moje zveze preko mene svoj toplo občuten tovariški in priskrben pozdrav s čestitkami vam, Ekscelencija, in vsem tovarišem po orožju, ki se pod vašim poveljstvom in pod liktorskim znamenjem bojujejo za večjo Italijo. Podpis: Orlando Orlandini.«

Pozdrav poveljnika armadnega zbora črnim srajcem

Ekscelencija general Robotti, poveljnik 11. armadnega zbora, je poslal zveznemu tajniku naslednje pozdravno poslanico črnim srajcem Ljubljanske pokrajine ob priliki 20 letnice fašistične revolucije: »Na dan, ko stranka in ves narod praznujeta in dvigata prapore in duše, združuje dvajsetletnica fašistične revolucije naše vojske onstran meje na straži, kuje prihodnost Italije, dviga 11. armadni zbor simbolično svoje zmagovito orožje s klicem revolucionarne vne, ker se pridružuje z vsem srcem čustvovanju vseh Italijanov. Živijo Kralj! Živijo Duce! — General Mario Robotti.«

Poslanica poveljujočega generala Montagna in poveljnikov čet v Sloveniji zveznemu tajniku

Razen tega so naslovili poslanice poveljujoči general Montagna, poveljnik skupine črnih srajc: »Črne srajce v orožju ob zori dvajsete obletnice pozdravljajo s ponosom tovariše zveze v prvi črti in njihovega znamenitega zveznega tajnika in zgledega navduševalca v Ducejevemu imenu. Zmagali bomo! — Poveljujoči general Montagna.«

Zvezni tajnik je odgovoril takole: »Ginjen se zahvaljujem za Tvoje tovariške pozdrave, Tebi in Tvojim vrlim legionarjem velja najpriskrbenjši in tovariški pozdrav črnih srajc zveze v prvi črti. — Zvezni tajnik Orlandini.«

Komandant bataljonov skvadrinov Nizza: »Častniki in legionarji skvadrinov bataljona Nizza, ponosni, da se bojujejo v imenu Duceja za veličino cesarske in fašistične Italije, pozdravljajo na zgodovinski dan, ki je naznanil svetu začetek fašistične omike, v vas vse junaške črne srajce Ljubljanske pokrajine. — Prvi senjor Giovanni Tebaldi.«

Poveljnik 17. skupine topništva obmejne straže: »Ob 20 letnici pohoda na Rim so topničarji te skupine, trdo in zmagovito preizkušeni v bojih proti sovražnikom domovine, razširjevalcem komunizma, ponosni, ko zagotavljajo vam, predstavnikom stranke, svojo popolno vdanost domovini in njeni nezlomljivi veri v zmago. Živijo Kralj! Živijo Duce! Polkovnik Simontetti.«

Tajnik je odgovoril takole: »Hvala za vaše ponosne izraze. Vam in Vašim vrlim topničarjem tovariški in priskrben pozdrav črnih srajc moje zveze ter voščilo za vedno nove zmage v imenu Kralja in Duceja. Zmagali bomo, Zvezni tajnik Orlandini.«

Poveljnik drugega bataljona Črnih srajc: Častniki in legionarji 11. bataljona udarnikov črnih srajc globoko občutijo dokaz priskrbenega tovarištva preko vas s stranko, in ko se zahva-

ljujejo, ponavljajo svojo trdno odločitev, da bodo s popolno vdanostjo služili stvari fašistične revolucije v vrstah milice, pripravljeni na vse napore in vse žrtve v dosegajo ciljev, ki jih je določil Duce s pohodom na Rim, ciljem, ki bodo za stoletja zagotovili rimski mir v znaku snopa. Prvi senjor Ceresetto.«

Poveljnik IV. bataljona planincev Črnih srajc: »Častniki in legionarji IV. bat. Črnih srajc, praznujoč v orožju 20 letnico pohoda na Rim so ti hvaležni za tovariško pozornost, ki jim jo posvečate. Fašizem prve črte bo vedno vreden dobrohotnosti Ducejeve. Vsakršno žrtve zanj bomo z veseljem izpolnili. Ne bomo poznali počitka. Zora 21. leta nas nahaja še bolj bojevit in bolj odločen, da popolnoma stremo komunistem z ramo ob rami z našo slavno vojsko. Živijo Italija! Živijo Kralj! Živijo Duce! — Skvadristi. Senjor Gardini in Madori.«

Zvezni tajnik je odgovoril takole: »Vračam vaše tovariške besede in pošiljam tvojemu bataljonu najtoplejši voščilo za vedno nove zmage v imenu Duceja. — Zvezni tajnik Orlandini.«

Zvezni tajnik pri predstavi za oborožene sile

Včeraj zvečer je pokrajinski Dopolavoro priredil za tovariše v sivozelenem predstavo razne umetnosti v gledališču dopolavora oboroženih sil. Pri predstavi, ki je bila umetniško izvedena od tovarišev dopolavorcev denarnih zavodov, je prisostvoval zvezni tajnik, ki je med množične udeležence razdelil darove stranke. Predstava je bila prenašana po radiju ljubljanske postaje.

Dar ljubljanskemu fašiju

Ravnatelj nekega važnega ljubljanskega industrijskega podjetja je poslal zveznemu tajniku ob priliki 20 letnice revolucije znesek 1000 lir.

Zvezni tajnik se je zahvalil za tovariški dar ter je dal navodila, naj se znesek nakaže dopolavoru tukajšnjega fašija.

Cvetoča jablana sredi jeseni

Ljubljana, 30. oktobra.

Če gremo na izprehod po lžanski cesti, opazimo poleg botaničnega vrta in trgovine Požen lep razen visokodebelno jablano, ki ima gotovo več kot tri sto cvetov. Gotovo je zanimivo, da cvete jablana že ves mesec oktober. Cvet se odpira za cvetom, kot bi prihajala pomlad. Druga leta so imeli na tem vrhu hrusko, ki je le z redkimi izjemami cvetela ekora vsako leto. Letos pa se pred Japljevim vrhom ustavljajo mimoidoči in opazujejo ta res zanimiv prirodni pojav.

Gotovo bo čitatelje zanimalo, kako si tolmačiti jesensko, torej drugo cvetje našega sadnega drevja. Ostali živi svet razen rastlin se spočije ponoči po epi; rastline, ki tudi potrebujejo počitka, odvržejo jeseni liste in se pogreznejo za nekaj mesecev v globoko spanje. Že v jeseni, torej pred počitkom, pa nastavijo cvetne oziroma listne popke, ki se naslednjo pomlad po dokončanem počitku odpro.

Ta nujno potrebni in prostovoljni počitki pa traja le nekaj tednov, kvečjemu nekaj mesecev. Navadno tja do božiča. Ko se je rastlina oziroma drevo odpočila, je v stanju, da znova odžene. Vendar pa se to navadno ne zgodi, ker nastopi zaradi mraza in neugodnih vremenskih razmer drug neprovoljen počitek, ki traja do prvih toplih pomladnih dni.

Če odrežemo v jeseni cvetno vejico od katerega koli cvetočega sadnega drevesa in jo postavimo v

Obsodba zaradi hudega denuncijantstva

Ljubljana, 30. oktobra.

Dvorana št. 79 na okrožnem sodišču. Četrtek, ko razpravlja kazenski sodnik-podredni. Na dnevnem redu manjše razprave zaradi raznih prestopkov. Kaj redke so razprave zaradi prestopka po § 139 kazenskega zakona, po katerem se sodijo osebe, ki podajajo oblastvom lažne prijave. Že pred meseci je bilo objavljeno uradno opozorilo, da bodo vse one osebe, ki voljaškim in političnim oblastem podajajo neosnovane in lažne ovadbe in izjave, izročene sodišču v strogo kaznovanje.

V četrtek je sodnik prvi obravnaval tak primer lažnega prijavljanja V sodnih poročilih je časopisje dostikrat obzirnito in objavlja s polnim imenom obsojenih. V takih primerih pa je pač umestno, da široka javnost izve za osebo, ki je brez vsake utemeljene osnove, največkrat iz maščevalnosti in iz koristoljublja, ovadila neljubo ali osebo, da bi ji tako napravila škode, škodo in da bi zadostila svoji brezmejni strasti maščevanja.

Državno tožilstvo, ki ga je zastopal tožilec dr. Hinko Lučovnik, je obtožilo poročeno šiviljo, 13. maja 1920 v Stični na Dolenjskem rojeno Pavlo Berlotovo, stanujočo v Ljubljani, da je 16. septembra letos v Ljubljani prijavila pri voljaškem oblastvu svojega moža Josipa, da ima na svojem stanovanju v Povšetovi ulici 82 pod dom pri pečki skrito strelno orožje — puško, da ga je ovadila oblast lažno in zoper svoje prepričanje in s tem storila kaznivno dejanje z namenom, da bi se začelo proti njemu kazensko postopanje in je s tem zakrivila prestopke zoper pravosodje in v smislu § 139 kaz. zak.

V razlogih je obtoženka kratko utemeljila obtožbo in poudarila, da je obtoženka inkriminirano

dejanje skladno s poročilom voljaške oblasti obektivno priznala, toda se izgovarjala, da je od moža že 4 mesece ločena, da je prej orožje imel pri pečki, ko sta še skupaj živela. V tem smislu se je obtoženka zagovarjala tudi pred sodnikom.

Poročilo voljaške oblasti pa je navajalo, da je bila na podlagi obtoženke ovadbe izvedena na stanovanju Josipa Berlota zelo natančna hišna preiskava, ki je ostala negativna. Priča Ana Golobova in Julka Zerovecova sta kratko povedali, da je obtoženka s svojim možem že dolgo v sporu, da njima ni bilo nič znanega o kakem skritem orožju, toda obtoženka je izjavila, da za moža ne mara in da bo že poskrbela, da pride v zapor, nakar bo stvari poprodala in odšla iz Ljubljanske pokrajine. Priča Josip Berlot je omenil, da ga je bila obtoženka že trikrat ovadila in da je bil zaradi nje večkrat zaprt.

Sodnik je po končanem dokaznem postopanju objavil sodbo, s katero je bila obtoženka Pavla Berlotova zaradi prestopka zoper pravosodje zaradi lažne prijave v smislu § 139 kaz. zakona obsodena na 5 mesecev strogega zopora. To je bistvo zanimive razprave.

K večeršnjemu poročilu o ukradenem usnju naj še omenimo, da je neki ljubljanski trgovec, ki ga obtoženica označuje za »obrnika«, kupil od ukradenca usnja za 70 kg kruponov ter je za nje dal 9800 lir. Cena kruponov se je pred meseci gibala med 120—130 lirami kilogram, blago pa je bilo v tem primeru prodano po 140 lir kg, kar je bila cena na tako zvani »črni borzi«. Kazen proti štirim obtožencem ni pri nobenem znala nad 3 leta, zato se bili obtoženci po končani sodbi izpuščeni, ker so bili deležni amnestije od 15. t. m. Trgovcu je bilo usnje zaplenjeno.

V treh vrstah...

Tri velika podjetja proizvajajo sladki sadjevec in deloma tudi sladki vinski mošt na Spodnjem Stajerskem. Dve podjetji pa predelujeta odpadno sadje in buče za marmelado, Savinjska izdelovalnica sladkega sadjevca je v zapuščen tovarni mla Hubertus v Celju. Tu predelajo dnevno povprečno 6 vagonov jabolk v sladki sadjevec. V Mariboru so uredili pivovarno »Unione« za izdelovalnico sladkega mošta. Tako izdelovalnica imajo tudi v Ptuj. Velika opuščena Freundova usnjarna v Mariboru in tekstilna tovarna sta bili preurejeni v predelovalnico buč in sadja za marmelado. Celjska tovarna pridelava dnevno povprečno 48.000 litrov sladkega sadjevca.

V ljubljansko bolnišnico so pripeljali zadnje dni naslednje ponesrečence: 21letna postrežnica Marija Zakrajškova iz Ljubljane si je zlomila desno nogo, v Vidmu pri Dobrem polju se je zlomila bukev na Stanka Strnada in mu zlomila desno nogo. Iz Vrbljenja so pripeljali v bolnišnico 3letnega sina posestnika Slavka Zgajnarja, ki si je zlomil levo nogo. S hruske je padla in si zlomila desno nogo 46letna posestnikova žena Jožefa Jevševar iz št. Ruperta.

V Celju so pred nedavnim umrli 24letni posestniški sin Bobnič Anton iz Košnice pri Celju, dalje 60letni posestnik Majer Jurij in 24letni njegov sin Jože, oba iz Polul pri Celju.

Predpisi za ogrevanje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Člen 1. V zimski dobi 1942/1943 se uradi, za eebna stanovanja, hoteli in drugi javni obrati, ki imajo centralno kurjavo, ne smejo pričeti ogrevati pred 1. novembrom in se mora ogrevanje, če ni drugačnih odredb, končati dne 15. aprila 1943-XXI.

Člen 2. Kotli centralne kurjave za urade se ne smejo zakuriti pred 6. uro, za zasebna stanovanja, hotele in druge javne obrate pa ne pred 8. uro.

Kotli se zadnjih ne smejo naložiti po 16. ozioroma 18. uri.

Najnižja temperatura v ogrevanih prostorih mora znašati 16 stopinj Celzija, najvišja pa 18 stopinj.

Člen 3. Prispevki, ki jih plačujejo stanovalci za ogrevanje, četudi se zaračunavajo ločeno od najemnine, ne smejo presegati prispevkov iz zimske dobe 1940/1941. Prav tako mora ostati nespremenjen tudi znesek, ki se je plačeval v minuli dobi 1940/1941 v hotelih in v zasebni oddaji sob.

Člen 4. Odajanje tople vode iz samostojnih centralnih naprav se mora omejiti na največ tri dni v tednu, in sicer na soboto, nedeljo in sredo.

Člen 5. Morebitne spremembe določb glede trajanja dnevnega ogrevanja, temperature v prostorih in oddaje tople vode v bolnišnicah in zdraviliščih, se odobrujejo po Visokem komisariatu na obrazloženo zahtevo prizadeležih.

Člen 6. Če bi nastali pri uporabljanju predpisov te navedbe spori med lastniki poslopij in stanovalci, jih rešujejo krajevno pristojna prvostopna uprava oblasti.

Proti odločbam teh oblastev je dopustna pritožba na Visoki komisariat, ki odloča dokončno.

Člen 7. Kršitelji te navedbe se kaznujejo s kaznimi in po postopku iz navedbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

EIAR - Radio Ljubljana

Sobota, 31. oktobra: 7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Na harmoniko igra Vlado Golob — 13 Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Pet minut gospe X — 13.15 Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.17 Lepe pesmi od večerj in danes, orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijaneč, glasba za godalni orkester — 14.45 Poročila v slovenski — 15 Pokrajinski vestnik — 17.15 Koncert basista Fausta Altea — 17.35 Novi orkester vodi dirigent Fragna — 17.55 Gospodinski predavanje — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Valček — 20 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Voljaške pesmi — 20.45 Prenos milanske Seale: Casella: Žena in kača; v odmorih predavanje v slovenski, zanimivosti v slovenski; po končani operi poročila v italijanski.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Kmalu nato sva že bila pred Dillardovo hišo. Bila je na desni strani Ceste 75a. skoro čisto v ozadju. Med to cesto in ulico Riverside Drive, ki jo pravokotno seka, se dviguje ogromno petnadstropno poslopje, ki na Drive zakriva vse ozadje. V senči ogromne zgradbe se je profesorjeva hiša zdela kot piščanec, ki išče zavetja pod kokljinimi peroti. Grajena je bila iz sivga kamna, ki je sčasoma potemnel. Imela je poleg pritličja še dvojne nadstropij in je bila očitno zgrajena v dobi, ko so gradili hiše še po solidnejših načelih stavboarstva. Na desni strani je bila hiša dolga kakih deset metrov, toda pravega pročelja je bilo le okrog šest metrov, kajti ostale štiri metre zidu je zakrivala železna mrežasta ograja, za katero je bil prazen prostor, pripraven za strelišče, ki je tvorilo praznino med profesorjevo hišo in sosednjim petnadstropnim stavbom. Dohod v Dillardovo hišo je bil zgrajen v obliki nekakšnega malega mostova ali podstreška, do katerega se je prišlo od cestnega hodnika po treh ali štirih stopnicah. Na tisti strani, ki je gledala na cesto, je bila

v drugem nadstropju vrsta širokih oken s kljukami in motnimi šipami. Kakor sem zvedel pozneje so bila to okna knjižnice. Na splošno je bilo videti tu vse precej gospodsko in izbrano. Pred vhodom sta že stala dva policijska avtomobila in ducat radovednežev. Policist, opri na kamnito stebrišče mostovža, si je ogledoval zvonec, izraz na njegovem obrazu pa je razodeval, kakor da to počenja iz samega dolgočasia.

Stari hišnik nam je prišel odpret glavna vrata in nas povedel v salon na desni strani prostornega hodnika. Tam smo našli narednika Heatha ter dva policijska nadzornika z oddelka za umore. Narednik, ki je stal na sredi sobe za mizo, kadil ter držal roke v žepih svojega jopiča, se je priklonil in ljubezno eegel Markhamu v roko. »Veseli me, da ste prišli sem,« je spregovoril, in strogo poteze na njegovem obrazu so kar nekam popustile. »Pričakujem Vas že nekaj časa. Nekaj zelo čudnega je na vsej tej stvari.« Potem se je obrnil k Vanceju, ki je bil ostal bolj zadaj, ter ga pozdravil s tem da je ljubezno spočil obraz

in dejal: »Dobro dan, gospod Vance, skoro bi bil stavil, da boste tudi Vi prišli. Že lep čas Vas nisem videl...«

Vance mu je dal roko, na ustnicah pa se mu je nalahno poigralski smehljal.

»Povedal Vam bom, gospod narednik, zakaj me zadnje čase ni bilo nič na spregled. Že nekaj časa sem bil zaposlen z raziskavanjem mojstrskih del nekega Grka, Menandra. Filemonovega tekmeča. Kaj pravite k temu?«

»Pravim, da boste prav gotovo uspešni, če boste delali tudi pri tem svojem delu z isto spretnostjo, s kakršno razkrinkavate zločince.«

Ta poklon je bil za tistega, ki je poznal narednika Heatha, vse prej kot zaničljivost. V hipu pa je posegel vmes Markham z vprašanjem:

»V čem pa obstoje težave pri tem našem sedanjem primeru?«

»Saj nisem rekel, da so kakšne težave,« je odvrnil Heath »Prej bi smatral za verjetno, da zločinec naravnost čaka na nas, kdaj ga bomo začepili. Reči pa moram, da z vso stvarjo nisem nič kaj preveč zadovoljen. Na njej je nekaj, kar mi pač ni všeč.«

»Mislim, da Vas razumem,« je dejal Markham. »Po Vašem prepričanju je zločin zagrešil Sperling, ne?«

»Da, brez dvoma,« je odvrnil Heath s poudarkom. Pa ni Sperling tisti, ki mi dela skrbi. Prej bi dejal, da mi ne ugaja mrtevčev ime... In potem tudi to ne, da je bil umorjen z lokom in puščico! — Za trenutek se je zamislil, nato pa pripomnil z negotovim gla-

som: »Se Vam to ne zdi čudno, gospod Markham?«

Markham je ves zmešan pritrdil. »Videm, gospod narednik, da so tudi Vam še ostale v spominu pesmice, ki smo se jih učili v mladih letih.«

»Gotovo, saj je mrtev, kakor ga Vi imenujete,« se je oglašil Vance proti naredniku »imel ime, ki pomeni toliko kot »Taščica« v narodni pesmici, katero vsi poznamo. Pa veste, gospod narednik, tudi to, da beseda »Sperling« pomeni isto ko »vrabec?«

Heath je debelo pogledal in kar pozijal.

»Rekel sem, da se mi vsa stvar zdi bedasta!«

»No, pa povejte nam kaj podrobnega o tem dogodku, gospod narednik,« je Markham hitro obrnil pogovor drugam. »Ste zaslišali ljudi, ki stanujejo v hiši?«

»Znankrat bolj tako počez.«

Heath je sedel na mizni vogal, znova prižgal ugaslo cigaro in nadaljeval: »Preden sem nadaljeval a svojim delom, sem hotel počakati na Vas. Ker mi je znano, da ste prijatelj starega profesorja, sem v hiši opravil le bolj nujne stvari. Eden mojih policistov se je točno ogledal truplo ter vsem zabil, da se ga nihče ne sme dotakniti, dokler ne pride dr. Doremus, ki bo verjetno tu takoj po kosilu. Potem sem se spomnil, da bi bilo dobro, če bi dal poklicati sem izvedence s Policijskega laboratorija, ki morajo priti vsak trenutek, čeprav ne vem, kakšen popravek naj bi imeli tu.«

»Kje je lok, s katerim je bila puščica izstreljena?« se je pozanimal Vance.

»Tako smo ga šli iskat, a gospod Dillard nam je povedal, da ga je pobral in ga odnesel v hišo. Tako je bilo verjetno, da je prstne odtise, če jih je kaj bilo, zabil.«

»Kaj ste pa ukretili glede Sperlinga?« je vprašal Markham dalje.

»Ko sem zvedel za njegov naslov, sem takoj poslal tja dva moža z nalogo, da Sperlinga poiščeta na njegovem stanovanju, v kmečki hiši poleg Westchestra, in ga privedeta sem. Potem sem zaslišal oba posla: prvi je tisti stari možakar, ki vam je prišel odpret glavna vrata in vas pripeljal sem, druga pa je njegova hčerka, ženska srednjih let, ki naj skrbi za kuhinjo. Vse pa tako kaže, da niti eden niti drugi ničesar ne ve, ali vsaj, da nima nobenega vzroka, da bi kaj zamolčal. Slednjič sem skušal zaslišati še gospodično — pri tem je narednik dvignil roko, kakor da bi že s tem svojim gibom hotel dopovedati, kakšne situacije je imel z njo. — Kar vlije so se ji solze. Vam rečem. Zato sem mislil, da bi raje prepustil Vam to veselje, da jo zaslišite. Snitkin in Burke sta pretaknila vse kotičke, pa brez uspeha. To — je končal Heath — to je vse. Čim pridejo dr. Doremus in izvedenci iz Policijskega laboratorija na kraj dogodka in čim bo razgovor s Sperlingom končan, bom že jaz poskrbel, da razkrinkam sleparijo in vso stvar razčistim.«

Komuniste je dosegla roka pravice tudi v podzemlju V jamah pod Starim gradom pri St. Petru so zajeli več članov zločinskih partizanskih tolpe

Ljubljana, 30. oktobra.

Slovensko ljudstvo je že davno sklenilo svoje račune z zločinskimi komunističnimi terorističnimi vodstvom in je trdno odločeno zatreti njegovo delovanje, ki ogroža osnovne pojme narodne in človeške vrednote. Komunisti so se že marsikje zakopali v podzemne jame, od koder se vedno približajo tolpe komunističnih zločincev in ogrožajo osamele vasi.

Ljudstvo se je odločilo iztrebiti uničevalce našega naroda, četudi se skrivajo vsi pod zemljo. Tudi tam jih bo dosegla roka pravice. Tako so dobili vojaki iz Otočca s pomočjo kmetičkih fantov iz okolice v jami pri Starim gradu blizu St. Petra med ljudstvom znane slovite zločince in ljudske ustraševalce, ki so se klatili tod in se skrivali po raznih podzemskih jamah. Podzemljani so bili silno presenečeni, ko so jih obkolili. Ušvi, raztrgani in umazani so prihajali drug za drugim iz jame in se vdajali. O kakšni borbi ni bilo govora. Ti zborci so bili junaki: le nad neoboroženim ljudstvom, nad ženami in otroki, ki so jih klali, streljali, njihove nezavarovane hiše pa oropali. da so potem lahko nadaljevali svoje podzemeljsko roparsko življenje.

Tako so se vdali **Mirko Florjančič** iz St. Petra, **Jože Zura**, ključavničar iz Zagrada, **Alojzij Gregorčič**, čevljar iz Grčevja, in **Vinko Kos** iz Novega mesta, sloviti krvoloci in zločinci. Tu so ujeli še dvojce deklet in družino **Sajovic** in morilca **Paderšiča**, ki pa si je sam vzel življenje in so mrtvega

potegnili iz jame. V jami so seveda našli precej orožja in atreliva ter živeža ter propagandnega komunističnega materiala.

V sosednji bližnji jami so ujeli še tri moške, med njimi agilenega partizanskega zaščitnika **Medveda Franca** iz Čošnjic. Vsi ti, razen J. Zureta, so bili že ustreljeni v St. Petru. Slovite Kosove prijateljice Slavke Becele niso dobili v jami, pač pa njeno sestro Marjo, ki je prav tako prešla za služeno plačilo.

Jožeta Zureta, ki je bil med najhujših, so odpeljali v Novo mesto, kjer ga čaka zaslužno plačilo.

Ljudstvo se bori s partizani tudi z vilami

Okolico Šmihela pri Novem mestu je strahoval sloviti delomrznež partizan **Vončina Jančič** iz Šmihela. Zločinski tip, ki se je pridružil partizanskim »vojiskam«, je največkrat hodil na Brod in grozil ljudem.

Ko se je pred dnevi zvečer spet pojavil na Brodu in grozil, ga je neki domačin pobil z vilami, ker ni imel pri sebi drugega orožja. Ljudje so se kar oddahnili, ko so zvedeli, da je padel ta rokovaljač. Vončina so pokopali z nekim drugim neznanim partizanom, ki je padel v spopadu ob železniški progi pri Bičini vasi, na šmihelskem pokopališču.

Ljubljansko zeljarstvo je staro nad 100 let

Ljubljana, oktobra.

Glavni del sezone, ko pri nas ribamo zelje, je že za nami in nešteti pokloni in amaterski zeljarji se že veselo polnih sodov naribanega zelja ter računajo, da bodo z njim izhajali vsaj do pomladanske solate, če že ne do poletja, ko bo zopet vsega sočinja dovolj.

Letos je zelje — kakor skoraj vsak drug plod zemlje — izredno bogato obrodilo. Šlo je v lepe glave in kapusov belin, ta glavni sovražnik zelja, je letos napravil bolj malo škode. Prejšnja zima je uničila dosti zaroda te zalege, ljudje sami pa so mlade zeljate sadike ob pravem času čistili jajčec in gosenic. Le malo zelja je bilo gnilega. Zato pa smo v mestu občudovali sedaj, konec septembra in meseca oktobra, polne vozove lepih zeljnatih glav, ki so jih po večini vozili posavske posestniki s svojih njiv na Barju. Ni pa še vse zeposetnosti s svojih njiv na Barju. Ni pa še vse zeposetnosti s svojih njiv na Barju. Ni pa še vse zeposetnosti s svojih njiv na Barju.

Kar se tiče kislega zelja, se je letos skušal marsikdo osamosvojiti. Vsakomur je namreč v dobrem spominu, kakšna gneča je bila na primer prejšnjo zimo in spomlad okrog kakke redke kmetijske prodajalke, ki je prinesla na trg kisló zelje!

Zlasti mali pridelovalci, lastniki ali najemniki malih leh in vrtov, so letos zasadili največ po zgodnjem krompirju, zelo dosti zeljnatih sadik in sedaj naribali dosti zelja, vsaj za potrebe lastne družine. Kdor pa ni imel lastnega pridelka, je kupil zeljate glave in zelje sam naribal, oziroma boljše povedano zrezal, saj pravih zeljarskih nožev nima vsakdo.

Seveda je bila precejšnja stiska za čebričke in sode. Ljudje so uporabljali za zelje pač vse sode, ki so bile količnik primerne za ta namen. Na zelo pametno idejo je prišel neki ljubljanski trgovec. Nakupil je sodečkov, ki so ostali od dobave paradižnikove meze iz Italije v Ljubljano ter prišel te prodajati. Polno skladišče jih je prodal v nekaj dneh, pa pravi, da jih bo še, ko prične ljudje ribati še repo.

Zeljarstvo je v naših krajih prastaro. Že o Rimljanih vemo, da so prvič spoznali kisló zelje na svojih pohodih v Norik, torej skoraj v naše kraje, kjer so tudi nedvomno poznali kisló zelje že je, kjer so tudi nedvomno poznali kisló zelje že je, kjer so tudi nedvomno poznali kisló zelje že je.

V prvi polovici prejšnjega stoletja pa je v Ljubljani stalno raslo zanimanje za kisló zelje. Nekateri trnovski obrtniki, vrtnarji, pa tudi kmetje so spoznali, da se tu obljubljajo znaten dobiček in pričeli so zelje ribati in prodajati kar pokleno. Nastala je nova, zeljarska obrt. Prva koncesija zeljarske obrti je bila izdana l. 1840., torej pred dobrih sto leti. Še danes so v Trnovem družine, ki se bavijo z zeljarstvom kot s svojo poklicno obrtjo.

Pogled v geologijo ribniškega kraškega polja

Današnje lice Ribniške doline je slehernemu dobro znano iz oblikov, pripovedovanja, člankov in slik. Nešteto krat smo že imeli priliko seznaniti se z življenjem, navadami in običaji podjetnih rešetarjev in lončarjev, zato govorimo ne bo odveč, če pogledamo v dobo nastajanja in preobraževanja — geologijo Ribniškega kraškega polja.

Če vprašate rešetarja, — prodajalca »sühe ruaber«, od kje je doma, bo vedno odgovoril, da je iz Ribnice. S tem seveda ne misli trga Ribnice, pač pa vse obširno področje, segajoče od Blok in Velikih Lašč do Kočevskega polja in od Loškega potoka tjakaj do Suhe krajine. Izraz »Ribniška dolina« izvirja iz žive ljudske govorice, zato bo bolj prav, da rabimo izraz »Ribniško kraško polje«, ker se njegova površina ujema s področjem, o katerem nameravamo epregovoriti.

Ribniško kraško polje meri 32,5 km², leži v dinarskem področju in ima smer severozapad — jugovzhod. Na eni strani meji na kraški predel Dolenjske, na drugi pa na notranje planote. Na severozapadu meji polje na Slemen, na zapadu se dviga Velika gora, na vzhodu Mala gora, proti jugovzhodu pa prehaja polje v kočevsko ravan.

Velika gora je gora v pravem pomenu besede samo z ribniške strani. Najvišje se vzpne z vrhom Bela Stena 1253 m; relativna višina je preko 700 metrov, z zelo strmimi pobočji. Zapadna stran je bolj položna in doseže večje vzpetosti v sistemu notranjih planot južno od Blok, kjer se v posameznih predelih dviga do višine tisoč metrov. Pokrita je z bukovimi in jelovimi gozdovi, v katerih ima varno zavetje najrazličnejša divjadi.

Gorski hrbti se tod vlečejo v smeri sever-zapad — jug-zapad in se le malo sečejo s smerjo prelomnice, ki teče v smeri severozapad-jugovzhod. Vsa robna izrastek planote predstavlja začetek posameznih višinskih hrbtov in do plano-

tinega roba vodijo posamezni žlebovi in dolince. Na tanki dolomitni podlagi so nagromadeni debeli skladi apnenca iz zgodnje triarne dobe in tvorijo v terasah stopnjevane police. Te stene so posebno lepo vidne v višinah nad tisoč metrov. Tu so tudi znani »okameneli svatje«, o katerih so vam že v prvih letih solarskega življenja pripovedovali. Po mnenju poznavalcev so to izprani ostanki krede.

Mala gora predstavlja v oddaljenosti 3 do 4 kilometre vzporeden severovzhodni rob in je visok gorski greben med Dobropoljskim in Ribniškim poljem. Povprečno je 200 metrov nižja od Velike gore. Najvišji vrh je Stena 964 metrov. Apnenec pripada po večini kredni, nekaj, zlasti ob vzhodu pa tudi gornji triarni dobi. Smer prelomnice se tu skoraj ujema s smerjo slemen v splošnem gre za spoznanje bolj proti vzhodu kot pri Veliki gori. Pokrita je z listnatimi drevmi in iglavci.

Poleg imenovanih dveh prelomnic teče v sredini polja verjetno še tretja in vse tri se skupno nadaljuje v smer proti severozapadu in jugovzhodu.

Nadaljevanje proti severozapadu sta dve nenakni dolini t. j. dolina Tržišnice in del doline Biatice. Od tu se zapadna prelomnica nadaljuje čez Slemen proti Mišjemu dolu. Prostor med obema izpolnjujejo Slemen.

To so hrički z ravnimi hrbti in spominjajo na streho; od tod tudi izvira njihovo ime. Sestavljeni so iz skriljancev in dolomitov. Skoraj enaka višina 800 metrov prita, da so to ostanki ravnih, danes razrezane po žlebovih in dolinah, v katerih zbira voda Bistrica in Tržiščica.

Posebnost kamenite ravni je, da je ista na gošto posejana z »vrticami«. Plast prsti je nizka (okrog 20 cm), zaradi česar je tudi rasti slaba. Tu najdemo le grmovje in redko drevje. Pri Podstanih so vrtice večje in globlje; proti jugovzhodu se površina vrtac zmanjša na poniknate predel Ribniškega polja med Gorico vasio in Otaviciami. Za Otaviciami se spet pojavijo vrtice v večjem številu

Preimenovanje dveh ulic v Ljubljani

Ljubljana, 30. oktobra.

Ob priliki dvajsetletnice pohoda na Rim je bila dosedanja Gosposvetska cesta preimenovana v ulico Artele Rea, v spomin plemenite mučenice, ki so jo komunisti izdajalsko umorili s tem, da so vrgli bombo v italijansko restavracijo.

V časten spomin bivšega bana dravske banovine dr. Marka Natlačenca, žrtve zločinaškega delovanja partizanov, je bilo sklenjeno preimenovati po njem Cesto av. Cirila in Metoda.

Sporočilo Italijanskega kulturnega zavoda

Zavod za italijansko kulturo sporoča, da se bodo že najavljeni tečajji začeli v četrtek 5. novembra. Priporoča se tistim, ki bi se mogli le ob določenih urah udeleževati tečajev, da se čimprej prijavijo in vpišejo, da ne bodo več sedeži že prej zasedeni. Kajti za vsak tečaj je število prostorov določeno in tega števila ne bo mogoče prekoračiti.

Šport

Nekaj besed o domačih nedeljskih tekmah

V večerjšnji številki našega lista smo povedali kateri pari se bodo pomerili pri nedeljskih tekmah in kateri sodniki jih bodo sodili. Danes pa naj spregovorimo nekaj besed o posameznih moštvih.

Pri mladinskih moštvih ima dozda Vič 4 točke in zelo dobro razliko v golih 4:0. Na drugem mestu je Mladika z 2 točkama, a slabo razliko v golih. V nedeljo bo skoraj gotovo zmagal spet Vič nad OND Tobačne tovarne in si zagisural prvo mesto. Če pa bi v tej tekmi Vič podlegel, bi lahko prevzela prvo mesto Mladika, mora pa seveda premagati Zabajak, kar nikakor ne bo težko, in zabiti vsaj sedem golov, da bo z golom razlike preskočil Vič Seveda pa ne sme Vič zabiti Dopolavoru nobenega gola. Vsekakor so zgledi za Vič mnogo bolj rožnati kot pa za Mladiko. Tretji in četrti klub v dosedanjih tabelici Dopolavoro in Zabajak bosta menda tudi po nedeljskih tekmah ostala na istih mestih z eno dozda dobljeno točko.

Med prvorazrednimi moštvi pa je še najbolj jasna slika v II. skupini, kjer Ljubljana trdo sedi na prvem mestu s 3 točkami in imenitno razliko v golih. Na drugem mestu je Mladika z 1 točko in Korotan, ki si ni pridobil še nobene. Korotan in Mladika se pomerita v nedeljo. Če zmagata Mladika nad Korotonom, bo sicer imela isto število točk, kajti Ljubljana je v nedeljo prost, prav gotovo pa Korotancem ne bo zabila 19 golov, kolikor ji je potrebno, da bi Ljubljano potisnila s prvega mesta. Če pa pri tekmi Korotan-Mladika dobi tekmo Korotan, bo dobil pač dve točki in se vsidral na drugo mesto, Mladiko pa pustil na tretjem mestu z 1 točko. Po temki preteklo nedelje pa pripisujemo vse izgleda simpatični Mladiki.

Bolj čuden položaj pa je v I. skupini. Mars in Dopolavoro imata po 3 točke, vendar pa je na čelu skupine Mars, ki ima dobro razliko v golih 10:1. Dopolavoro pa samo 4:1. Prav gotovo je, da bo Mars v nedeljo dobil še dve točki od Zabajaka, ki v skupini sameva na koncu tabele brez točke. Prav verjetno pa je, da bo tudi Dopolavoro dobil obe točki od sicer delavnega Viča. Šlo bo v tem primeru le za to, kdo bo imel boljšo razliko v golih Mars ali Dopolavoro. Če bo hotel Dopolavoro prevzeti vodstvo, bo moral nedeljskemu nasprotniku zabiti najmanj 7 golov, kar pa mu po nedeljskem znanju ne pripisujemo ker menimo, da se tudi Vič ne bo dal kar tako ugnati. Ne motimo se, če trdimo, da bo po nedeljskih tekmah Mars še vedno na čelu skupine in se bo tako plasiral za finalno tekmo z Ljubljano. Prav tako je skoraj gotovo, da bo Dopolavoro na drugem mestu in se tako plasiral za tekmo za tretjo in četrto mesto v borbi z Mladiko, ali manj verjetno s Korotonom. Vič zna v najboljšem slučaju igrati remis s čimer bi dosegel šele tri točke, če pa bi zmagal bi, potem na drugo mesto Dopolavoro in se s tem priboril do finalnega tekmovalja.

Po dosedanjih tekmah torej lahko v nedeljo pripisujemo sigurno zmago Marsu in Dopolavoru, dočim bo pri srečanju Mladike in Korotana trda borba, ki bo imela značaj stare rivalitete.

Določitev sodnikov za nedeljske tekme. Po praviloma sporočilo št. 6. v kolikor se tiče določitve sodnika za tekmo Dopolavoro Tobačne tovarne: Vič. To tekmo bo sodil g. Pušenjak in ne Kos, kakor je bilo prvotno določeno. Sodnik Kos bo sodil tekmo Mars : Zabajak.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

na najnižjem prehodnem delu iz Ribniškega v Kočevsko polje.

Nastanek vrtac si razlagamo na ta način, da se je površina zemlje zaradi kemičnega razkrajanja apnenca usedla in to najgloblje v sredini udora, zaradi česar imajo llisto obliko. Robovi so se pod vplivom padavin zgledili in zaokrožili in nastale so oblike, kakršnih najdemo pri nas vse polno. Globoko se tudi po 20 in več metrov in prav toliko merijo nekatere tudi v premeru.

Za nadaljnje oblikovanje Ribniškega kraškega polja je važno dejstvo, da Kolpa, proti kateri je bil usmerjen odtok voda iz področja Ribnice in Kočevja, ni zapadla zavezovanju in se je prebila skozi apnenec v globoki tesni. Na drugi strani pa ee je v prelomu plasti Suhe krajine pojavil tok Gornje Krke, pravtako v globoki dolini, katere dno leži 250 do 300 metrov nižje od Ribniškega polja. Soseščina Krke v razdalji okrog 20 km ima velik vpliv na podzemni odtok ponikalnic.

Bistrica in Tržiščica pritečeta iz že omenjenih neenakih dolin. Njun, v številnih vijugah vijoči se tok ni dolg in kakor hitro doseže področje vrtac, se začne voda izgubljati v zemljo. Tržiščica ponikne po kratkem teku v veliki jami, imenovani Tentera, pred katero si je v apnenih skladih izdoblja precej globoko dolinico. Nad jamami, v katerih ponikne, se dviga nekaj metrov visoka stena. Bistrica teče od izvira po lepi, 50 do 100 metrov široki dolini, v nešteti vijugah. Padec je majhen, zato voda zaostaja in je teren precej močvirnat. Iz Slemen dobiva dva pritoka, iz Velike gore pa na tem področju še tri. Vsi so hudourniškega značaja. Vzpetina, na kateri stoji Jurjevica, predstavlja dolomitni prag in povzroča, da Bistrica dela precejšen ovinek okrog njega skoraj v kotu 90 stopinj. Če bi se ljudje tako trdovratno in vztrajno ne borili s kraškimi tlami za vodo, katero žene v nadaljnjem toku veliko število mlinov in zag in poleg tega oskrbuje Bistrica več naselij v vodi, bi ista verjetno poniknila že kmalu po njenem vstopu v polje.

(Nadaljevanje.)

† Ivanka Klunova

Ribnica, dne 30. oktobra.

Klunova družina iz Gorice vasi pri Ribnici je zadela huda izguba. Nenadna smrt je iztrgala iz njene srede pridno hčerko Ivanka, ki je 10 let službovala pri ge. Rögerjevi na Ambroževem trgu. Ta gospa je umrla pred šestimi tedni v visoki starosti 96 let. Klunova Ivanka se je po smrti pokojne gospe odločila, da si bo dala operirati krčne žile na nogah. Operacija je pred sedmimi dnevi dobro uspeša. Ko pa je Ivanka Klunova v torek zapustila bolnišnico in se v spremstvu svoje sestre in tete odpeljala s tramvajem na letino stanovanje, ji je spetoma postalo slabo. Pred magistratom, kjer bi morala prestopiti na tramvaj, se je zgrudila. Z reševalnim avtomobilom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer pa so mogli samo še ugotoviti njeno smrt. Svojem izrekanju ob izgubi naše iskreno sožale.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek, 30. oktobra: Alfonz R. Sobota, 31. oktobra: Volbenk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

»Očena« bodo ponovili v dramskem gledališču v ponedeljek 2. novembra, na vernih duš dan. To izredno zanimivo in veliko domače delo zasluži v resnici vso našo pozornost. Podoba iz življenja so prikazane tako resnično, pretresljivo in lepo, da osvaja vseskozi. Sodelujejo odlični člani Drame, Dame: Marija Vera, Kraljeva, Ukmar-Boltarjeva, Levartjeva, Starčeva, Razbergerjeva, Gabrijelčičeva, Rakarjeva; gospodje: Milan in Vladimir Skrbinek, P. Kovič, Verdonik, Nakrst, Potokar, Plut, Bratina, Lipah, Košič, Brezgar, Raztresen. V dramo sodelujejo tudi otroci, ki nad vse ljubko in ganljivo igrajo svoje vloge. Dramo je zrežiral avtor Edvard Gregorin, ki nastopa v vlogi Učenika-Znane. Predstava bo za red A. Začetek bo ob 16. končec ob 18.45.

V zadnjih letih je naše koncertno življenje močno razgibano, imamo toliko koncertov, kakor jih prej nikdar nismo imeli, in, hvala Bogu, v prvi vrsti od domačih koncertantov. Najlejša in največja zasluga domačih koncertantov pa je, da gojijo z vso vnemo poleg del svetovnih literatur v prvi vrsti tudi domača dela. Tako je močno porasla naša glasbena literatura v vseh koncertnih oblikah. Tudi v torek 3. novembra bomo slišali v veliki filharmonični dvorani novo slovensko komorno delo, in sicer Lipkovo Sonato za violino in klavir, ki jo bosta izvajala violinist Alb. Dermelj in avtor sam. O delu bomo spregovorili na drugem mestu, danes opozarjamo na koncert Ljubljanskega komornega tria, ki bo izvajal poleg Lipkove še dela Pugnanija, Mozarta in Smetana. Začetek ob 18. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Ravnateljstvo II. moške real. gimnazije v Ljubljani (Rakovnik) sporoča, da bo otvoritvena božja služba za učence v torek, dne 3. novembra ob 9 v cerkvi na Rakovniku. Po sveti maši se bodo zbrali učenci na gornjem dvorišču, kjer bodo dobili potrebna navodila in polasnili. Ravnateljstvo obenem obvešča starše in učence, da je Visoki komisiariat z odlokom IV. No. 6281-1 dovolil, da se smejo do 10. novembra naknadno vplašiti učenci tega zavoda in polagati izpite vseh vrst razen višjega tečajnega in diplomskega izpita. Učenci naj si preeskrbe dovoljenja, da bodo mogli v šolo, oziroma k izpitu. Na vernih duš dan, v ponedeljek, 2. novembra, bodo uprizarili v Drami »Očena« za red A. To novo slovensko delo, ki ga je spisal član Drame Edvard Gregorin, prikazuje 7 pretresljivih zgodb iz življenja, ki zgrahijo vsakogar in doživljajo vsepšno priznanje. Začetek predstave bo ob 16 in končec ob 18.45.

Važno opozorilo davčne uprave za mesto Ljubljana točilec in producent alkoholnih pijač. V službenem listu bo v kratkem objavljena odločba Visokega komisiariata, da bo veljavnost dosedanje odmere točiline takse podaljšana. Zato prizadetim ni treba vlagati pri oddelku finančne kontrole prijave za odmero točiline takse za takšno periodo 1943-1945.

Krmilno peso, rumeno kolerabo in zelje v glavah prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču v Maistrovi ulici 10.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 30. oktobra ob 16: »Hamlet«. Prvič v sezoni Red Premierski. Sobota, 31. oktobra ob 16.30: »Deseti brat«. Izven. Nedelja, 1. novembra ob 16: »Hamlet«. Izven.

Opera:

Petek, 30. oktobra ob 16: »Traviata«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. Sobota, 31. oktobra ob 16: »Don Pasquale«. Prvič v sezoni, Red Premierski. Nedelja, 1. novembra ob 16: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

W. Shakespeare: »Hamlet«.

Prva letošnja ponovitve »Hamleta« v prevodu Otona Zupaniča bo danes za red Premierski. To delo je bilo lani v novi režiji, zasledi vlog in inscenaciji veliki dogodek sezone. Delo je zadobilo v novi uprizoritvi podoba, ki je podala sliko o umetniškem oblikovanju dramskega ansambla in njegovega napredka. V glavnih vlogah: Jan-Hamlet, Ofelija-Juana, kralj - Levart, kraljica - Danilova, Polonij - Cesar, Horatio - Nakrst, Luert - Blaž, dub očeta, - Vl. Skrbinek. Režija je dr. Krefta, scenska glasha: D. Zebre, inž. E. Franz.

Opozarjamo na sobotno predstavo Jurčiča

Golieve igre: »Deseti brat«, ki bo izven abonmaja. To naše popularno delo iz dobe romantike ima v Golievi dramatičaciji 16 slik, ki jih veže bralka. Igra je zamišljena kot ilustracija romana, kar posebno poudarja originalna inscenacija, Naslovno vlogo igra Milan Skrbinek. Igro je zrežiral prof. O. Sest, inscenator: inž. E. Franz.

Skladoljev Anton — novi Alfred v »Traviati«.

Zaradi pestrosti sporeda in da bi imel operni naraščaj čim več priložnosti razširiti svoj repertoar in se preizkusiti tudi v odgovornejših partijskih, bodo po možnosti odslej zasedene posamezne vloge. Tako bomo slišali v partiji Alfreda danes Antona Skladoljeva, ki bo prvič pel to vlogo. Ostala zasedba je sledeča: Violetta - Ribičeva, Flora - Poličeva, Anina - Polanarjeva, Germonit - Janko, Gaston - B. Saincin, Douchol - Anžlovor, Obigny - Dolničar, Grenvil - T. Petrovič, g. g. sluga Violette - Gregorin, Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf. inž. P. Golovin.

Prva letošnja uprizoritev Donizettijeve komične opere »Don Pasquale« bo v soboto za red premierski. Zasedba je sledeča: Don Pasquale - Betetto, Malatesta - Janko, Ernesto - Lipušček (prvič), Norina - Ivančičeva (prvič), notar - Jelnikar, Dirigent: A. Neffat, režija in scena: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

Turčija in ameriško prodiranje na Bližnji vzhod

Arabija in Iran vpliv na ameriško območje?

»Donauzeitung« prinaša naslednji značilen dopis nemškega diplomatskega dopisnika:

»Zasedba Bahreinskih otokov po ameriških četah je zbudila v turških političnih krogih mnogo razmišljanja in tolmačenja. Znanje se že podrobnosti iz turških pristanišč, kako prodirajo Amerikanci v Prednji in Srednji vzhod na podlagi določenih razgovorov med vladama Unije in Anglije. V kolikor so obveščeni v Ankari se je Anglija sprijaznila s tem, da prepusti Arabski polotok, pa tudi Iran kot vplivno ameriško področje in se omeji le z oblastjo nad Egiptom in Sueškim prekopom. Izjemno položaj je bil dovoljen le Palestini, da bi zadostili željam ameriških in angleških židov.

Že precej časa so člani ameriških vlad vedno bolj delavni v tem predelu v vojaškem, političnem in propagandnem oziru. Turčija spremlja ta dejstva z največjo pozornostjo. Gre za sosednje dežele Turčije. Turčiji ni vseeno, katera tuja sila gospodari na tem ozemlju. Turki so že od početka republike dalje tega mnenja, da naj bodo dežele, ki so svojčas pripadale Turčiji — Siriji, Iran, Transjordanija in Saudijeva Arabija, pa tudi sosednji Iran — vedno samostojni in neodvisni.

Turška javnost je zato vkorakanje Angle-

žev v Sirijo in zasedbo Irana po Angležih in Sovjetih sprejela z vso pozornostjo in ogorčenostjo, prav tako pa je na drugi strani sprejela z vsem dopadenjem borbo za egiptsko neodvisnost.

Ameriška vlada je imenovala sedaj tudi odposlanca za Sirijo in Libanon. Dogodek zanima tudi Ankaro. Prav tako se zanimajo v Ankari za vojaško poslanstvo v Iraku in Iranu ter za velik propagandni nastop ameriških organizatorjev v teh deželah in v Turčiji sami. Značilno je pri tem da so Sovjeti preprečili dostop ameriških in angleških obiskovalcev in poslanstev na ono ozemlje Irana, ki so ga zasedli.

Trki trdijo, da mora imeti Anglija nujne vzroke da odstopa položaje, ki jih je toliko časa ljubosumno čuvala in z vsemi sredstvi toliko let utrjevala. Politiki v Ankari so mnenja, da bo morala Turčija tudi v svoji zunanji politiki računati z vsem tem. Amerikanci žele podedovati Anglijo v svetovnem položaju in se tudi pred Turčijo ne bodo ustavili. V vodilnem ameriškem časopisu je že junija meseca izjavil ameriški geografski učenjak, da bi bilo najbolje, da odstopi Turčija svojo evropsko posest in morske ožine Sovjetski uniji.

Kadar se bliža smrt

Kaj počenja človek v najhujši sili

V povestih najdemo včasih kak tak popis, kako je s človekom, kadar se mu bliža smrt. In čudno, da pisarji čisto do sedaj, da človek tedaj v kratkem hipu nekako vidi pred seboj vsa svoja dejanja in vse življenje; nekateri pa tudi pristavljajo, da se človeku ravno v trenutku smrtne nevarnosti nekam nagonsko posveti edina prava možnost rešitve.

Povesti so povesti in piševe sodbje so vsake-mu na voljo, če ustrezajo pravi resnici ali pa ne. Kako je torej v nevarnih hipih, ali tedaj strah hromi sleherni misel in vsako ravnanje? Ali je v katerih primerih možno tolikšno samopremagovanje, da se človek kljub vsem velikim nevarnostim lahko oklene edine možnosti rešitve?

Nad poslednjimi trenutki visi skrivnost

Odgovor na taka vprašanja ni posebno lahek. Kaj umirajoči v resnici občuti, ne bomo menda nikdar izvedeli, zakaj nad poslednjimi trenutki našega zemskega bivanja visi skrivnostni zastor. Toliko pa vendar lahko doženemo, kaj človek v smrti nevarnosti, torej tak, ki na videz umira, doživlja in kako ravna.

Štaven popis človeka, ki je smrti gledal v oči

Značilen za tako ugotovitev je doživljaj slovitnega nemškega lovca na divje zveri Johna Georgea Hagenbecka. Bil je na lovu v vzhodni Indiji, ko ga je nenadoma napadel divji slon ter ga ga pogljal daleč v goščavo. Obledel je v nezavesti. Ko se je prebudil iz omotice, se ni mogel ganiti, ker je bil ves polomljen in ranjen. Se huje pa je bilo to, da je Hagenbeck obledel v bližini potoka, ki je od minute do minute bolj naraščal, ker se je v bližini utrgal oblak in tako se je struga naglo polnila z deževno vodo. V medlevici je videl, kako se mu bliža smrt. A do najhujšega še ni prišlo, ko je Hagenbeck začel klicati na pomoč. Njegovi klici so namreč predramili kraljevo kopro, ki je ležala ob štoru blizu vode. Skrajno nevarna strupena kača se je jela plaziti proti njemu s tihim grozljivim sikanjem. Blizala se je in blizala ter mu nazadnje po roki zdrenila na prsa. Tam se je zvil v klobčič, z glavo pa vznemirjeno oprezovala okrog ter z lesketajočimi se očmi gledala za kakim plenom.

Mož je bil v strašno nerodnem položaju, iz katerega ga je moglo rešiti samo eno: popoln mir. Kače napadejo samo to, kar se giblje, to je izkušeni lovec Hagenbeck prav dobro vedel. A nesreča je hotela, da je prav zdaj začutil vse prejšnje grozne bolečine. Hkrati so ga neumljeno obdelovali krovčeljni komarji, trpinčile so ga mravlje in nešteto pijavk se mu je povsod vsesalo v kožo. Na vso moč je želel, da bi se vsaj malo mogel premakniti. Toda tu je bila kača... zraven pa je voda naraščala in naraščala.

Hagenbeck je potem pripovedoval, da v teh trenutkih ni čutil drugega ko strah. A čudno je bilo to, da se mu je v smrti nevarnosti ravno zaradi strahu um čudovito zbiril. Spoznal je, da

bo edina njegova rešitev, če ostane docela miren. To spoznanje je v napetih trenutkih podprlo njegovo voljo tako silno, da je nečloveške bolečine prenašal, ne da bi enkrat vzdihnil ali zastokal. Gon za ohranitev življenja je izključil vsak drug premislek ter premagal najhujše živčne dražljaje, tako da je lahko dolgo vztrajal.

Naposled ga je kača imela za mrtvega ter se počasi splazila stran. Voda se mu je tudi že nevarno približala, ko so mu vendar prišli na pomoč njegovi tovariši, ki so ga ves čas iskali.

Torej v tem resničnem popisu ne najdemo romantičnih sanjarij o globokih pogledih v preteklo življenje, pač pa strnjeno vseh sil človeške volje, ki si hoče ohraniti življenje za vsako ceno.

Nove freske so odkrili v stolnici sv. Štefana na Dunaju

Nedavno so bili na Dunaju zaposleni s popraviljem nekaterih važnejših delov v sloviti cerkvi sv. Štefana. Ob tej priliki so pod reliefi, ki predstavljajo trpljenje Kristusovo, odkrili nove freske iz časa Friderika III. Tri od teh so prav dobro ohranjene ter prikazujejo »Jezusa pred Pilatom«, »Bičanje« ter »Kronanje s trnjevim vencom«.

»Domače živali« — kmečko orodje

Kmet nima udomačenih živali samo v hlevu. Hlev je premajhen, zato jih je nastanil kar v drvarnici in celo v hiši in v kuhinji. Toda te »domače živali« niso žive, ampak so le orodje, ki ga uporablja kmet pri svojem delu.

Zavijmo iz hleva, kjer smo se nagledali krav in prašičev, v drvarnico. Tu stoji moško razkoračen kozel, ki bi bil najpametnejša žival na svetu. Potrpežljivo sprejema na svoj hrbet debela in debele veje, da jih na njem razžagajo.

Ker se ni nastopil zimski čas, najdeš v drvarnici v razno leseno šaro zametano — kobilo. Pozimi jo bodo odvlekli v hišo in na njej bo »bog« delal koleša, s katerimi bo živa kobila spomladaj zdrdrala na cesto.

Kozel in kobila sta oba na štirih nogah. Kozel ima noge navzkriž kot križ sv. Andreja in obe dvojici nog veže za lakat debel drog. Kobila pa ima drobne noge in obilnejši trup. Obe desni nogi imata svoj trup in obe levi svoje. Obe strani trupla sta zvezani le po prečnih letvah, na katerih drsita sem in tja. Kobila se lahko debeli ali hujša, kakršno kolo je pač v delu na njenem hrbtu. Še večja pokveka kot kozel ali kobila pa je koza ali kozica, v kateri cvre gospodinja mast in zaseko. Ta že tudi vseh štirih nog nima vedno. Tudi če ima tri je še vedno koza.

Če stopimo iz kuhinje v hišo, bomo tam kje pri »beštartu« gotovo staknili lisico. To je malo manj kot meter dolg klj, ki ima na debelejšem koncu vdolano kljuko, ki se na tečaju pregiblje. Koder je treba dati »šino« na kolo vedno priskoči na pomoč. S spodnjo leseno čeljustjo zagrablja pla-

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

69

70

Ko se je Vinicij po obvezovanju prebudil, je zagledal nad seboj ligijo. Stala je tesno ob postelji ter držala skledo z vodo, zdravnik Glauk pa, ki ga je Ursus mislil ubiti, mu je močil glavo v vodo. Vinicij ni verjel očem in je zadržal dihanje.

»Ligija!« Dekletu so zadržale roke, pogledalo ga je z žalostnimi očmi, zardelo v svoji temni, borni obleki ter dejalo potihom:

»Mir s teboj Naj ti Bog vrne zdravje!«

Vinicij se je zdelo, ko da se sklanja k njemu boginja. Ni pustila, da bi ga ubili, njene besede so polne ljubezni. Kaj je to morda lista čudovite vere, ki je njen nauk poslušal sinoči?

70

tišče od zdočaj, z zgornjo železno čeljustjo pa potisne šino navzdol.

Poleg lisice, ali morda malo vstran varno leži maček, če ga morda kje ne rabijo. Lisice družine se ne boji, saj je ves železen. Na enem koncu je sploščen in zakrivljen. Zakrivljeni del je preklan in zgleda kot kremplji. Z njim maček zagrabljuje žebel za glavo in ga potegne iz lesa.

V hiši pod klopio dremle ves božji dan zajec. Šele zvečer se za toliko prebudi, da potegne moškornje z utrujenih nog, nato pa zadremle nazaj. Tam kje v kotu je skrit volk, ki ga je zavrgel sinček, naveličan igre z njim. To je zelo pohlevna žival z debelo glavo in eno samo nogo. Po mestih imajo otroci namesto volka vrtavke.

Stopimo še v vežo. Tudi tu je gotovo kaka žival. Na vratih, ki drže v shrambo, sedi žabica in varuje, da ne bi prišel kdo nepovabljen v shrambo, kjer so dišeča jabolka. Na večnem oknu gleda iz lesenega hleva kamenita oslica. Vedno je še kaj kosnje okrog voglaza, zato mora še vršiti svojo oslovsko službo, da v svojo lastno nevarnost drsa sem in tja ob ostrini. Taka je pač njena usoda. Najbrž je prav zato bila krščena za oslico. Sicer so pa tudi ljudje na svetu, ki hodijo za druge po koslanj v ogenj.

Morda je še kje kakšna žival, ki sem jo spregledal? Pač. Vrh strehe se obrača petelin in hoče vladati vremenu. Ker je po svoji podobi precej podoben živemu petelinu, misli da so oblaki kure.

V deželi cvetočih črešeni

Lov za naslovi po Tokiu

13

Tokio.

Če ima mesto dva in pol milijona prebivalcev, ki stanujejo v enodružinskih hišicah in ki polagajo veliko vrednost v to, da imajo te enodružinske hišice majhno dvorišče, vrtiček in da so obdane z različnimi majhnimi prizidki, se more komaj kdo čuditi, da ima tako mesto 143 štirjaških kilometrov površine.

Tako je glavno mesto Japonske — Tokio.

Toda s temi enodružinskimi hišicami in z mnogimi štirjaškimi kilometri še ni vse opravljeno. Tokio je bil zaradi strahotnega potresa v letu 1923 močno poškodovan in so mesto v vsej naglici in v vsej nepravilnosti spet gradili.

Kaj je nastalo na ta način: vsa mestna četrt je ležala v podrtinah in pepelu. Prvi, ki si je spet postavil leseno hišico, se je naselil na severnem delu četrti; dobil je hišno številko ena; drugi, ki si je postavil svoj dom na južnem robu: njegova hiša je imela številko dve. Številka štiri je lahko na vzhodu in številka pet na zapadu ali v središču ali kjer koli. Poleg številke ene je številka 3281 in številka 682 je ljubi sosed številke 4, na katero se naslanja na drugi strani številka 917.

Upam, da sem svoje bralce sedaj že zmedel, kar je potreben predpogoj za lov za naslovi po Tokiju. Pa tudi še tedaj moj bralec ne bo mogel čutili z menoj vse napetosti tega napornega športa. Kajti k temu spada bela kaplja v morju rumenih prebivalcev, ki ne zna prebrati nobenega japonskega napisa in ki dobi na nemško ali angleško vprašanje sicer vljuden, toda popolnoma prazen odgovor.

Ko sem prišel v Tokio, me je sprejel hotelski sluga, prevzel mojo prtljago in po japonsko dopovedal šoferju, naj me pelje do nemškega poslatništva.

Vse je šlo tako gladko, da sem samozavestno in drzno rekel nekemu poslatniškemu tajniku:

»Danes bom opravil še štiri obiske.«

»Zares, štiri?« me je vprašal in se prizanesljivo nasmešnil.

»Kam pa greste najprej?«

»K profesorju X.«

»Njegov naslov si je težko zapomniti,« je menil in mi ga napisal na listič papirja. Naslov je bil takle:

X... — Sam,
Teikoku — Čušinša,
Kiobaši — ku,
Minamimaba — Čo,
I čame I.

Listič sem hotel spraviti, toda uradnik mi ga je spet odvzel: »S tem si ne morete nič pomagati. Le redki ljudje znajo brati črke; to je treba najprej prestaviti v japonsko pisavo.«

Ko se je zgodilo tudi to, sem odšel. Čeprav je bila pisarna profesorja X-a komaj en kilometer oddaljena od poslatništva, sem prišel tja komaj v polmuri uri. Bil sem ves živčen in sem čutil nujno potrebo po baldrijanovih kapljicah. Med tem sem namreč spoznal, da ne zadostujejo tudi japonsko pisani naslovi. Japonci, katerim sem pokazal listič, so mi nakazali smer pota s kačastim gibom roke, ki je obsegala vse čestne ovinke in križišča. Vsi, razen poslednjega. Stražniki so bili še bolj zmedeni, kajti skušali so govoriti angleško. Najbolj po pravici mi je povedal še nek stražnik, ki se je po prav tako natančnem kakor brezuspešnem prizadevanju poslovlil od mene z besedami: »I am sorry for you.«

No, in končno sem res prišel do dobrega profesorja X. On me je nato spremljal pod roko do mojega hotela in me v treh minutah pripeljal v hotel. Šla sva po dveh bližnjih ulicah, ki jih kasneje nisem mogel nikdar več najti.

Oh, in končno moj hotel v Tokiu, »Hotel Imperial«. Z zanimivo skromnostjo se imenuje tudi »Biser Orienta«; toda s tem je še mnogo premalo povedanega. Podnaslov hotela: »Edinstveni hotel na svetu« pove že mnogo več. Sedaj, ko stanujem v hotelu že deset dni, potrebujem samo še petnajst minut, da pridem od vhoda hotela do svoje sobe številka tristo pet in sedemdeset. Toda koliko trdne naporne vaje me je to veljalo! Kolikokrat sem brez moči begal po stranskih stopnicah! Kolikokrat sem začel v dvorane za bankete! Kolikokrat sem prišel v sobo številka tristo štiriinšestdeset, ki nikakor ne leži poleg moje sobe, ampak v povsem drugem krilu stavbe. Hotel »Imperial« sam s svojimi okraski, per-

• Obžalujem vas.

ziškimi tepihi, livriranimi služabniki, natakariji v frakih je prav tak labirint kakor Tokio.

Vprašal sem ravnatelja čemu? Povedal mi je, da zaradi potresa. Vendar pa ne smatram potresa za zadostni opravičljiv razlog, da stranišča nimajo napisa, ampak da jih zadeneš prav tako slučajno kakor loterijski dobiček, potem ko si odprl že celo vrsto zasebnih sob.

Samo po sebi se razume, da iz hotela nisem šel nikoli več peš. Nisem imel nobenega veselja umreti od gladu na ulici; vedno sem si vzel taksi. Vsaka vožnja je potekala približno takole: iz množice najrazličnejših lističev z naslovi, ki sem jih imel v svoji listnici, sem s težavo našel pravega. Šofer je iz lističa posnel smer neba in odpeljal. Ko je mislil, da je taksiometer pokazal že dovolj jenov, je vprašal kakega tamkajšnjega meščana za podrobnosti. Tam stanujoči meščan je nagubal svoj kimono in svoje čelo v resne gube in začel s svojim zemljepisnim predavanjem, ki je trajalo toliko časa, da se je taksiometer pomaknil naprej za en ali poldrugi jen. Ta razgovor pa je bil predvsem samo pripravljal: služil je predvsem ugotavljanju, kje ima bližnji stražnik svojo utico. Ker je v Tokiu vsako željeno število paznikov, je stražnika lahko in kmalu najti.

Šofer se približa stražniku slovesno s čepico v roki in sklonjeno glavo. Na to vljudno približanje odgovori od časa do časa mali Japonec v plavi uniformi, s tem da dvigne prst do ščitnika svoje čepice.

Prvi stražnik običajno ugotovi, da smo čisto nekje drugje, kakor kamor hočemo priti. Toda z drugo in tretjo stražniško utico se približamo svojem cilju, pri četrti utici pa smo svoj cilj že obšli. Če šofer med potjo ne izgubi svoje svetilke (kar se zelo rado napravi), ali če se ne zaleti v voz z volovsko vprego (kar privede do brezkončnega opravičevanja med šoferjem in možem, ki vodi vola), ali če cesta, po kateri vozimo ni ravno preveč raztrgana, (večina tokijskih ulic je raztrganih, zelo malo je tlakovanih), če torej vse gladko poteče (kar je pa zelo redko), pridem do ljudi, ki so me povabili na večerjo ravno v trenutku, ko se pripravljajo iti spat. Včasih pa tudi že spe.

... Če se spomnim, da sem se enkrat hvalil, da bom v enem dnevu opravil štiri obiske, me še danes oblije rdečica.